

Міністерство освіти і науки України
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Факультет політичних наук
Кафедра міжнародних відносин та зовнішньої політики

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА ЯПОНІЇ У ХХІ СТОЛІТТІ

АВТОРЕФЕРАТ

дипломної роботи

на здобуття освітнього ступеню «магістр»

Виконав:

студент VI курсу, групи 691м

Галузь знань:

29 «Міжнародні відносини»

Спеціальність: 291

«Міжнародні відносини, суспільні
комунікації та регіональні студії»

Бабін Максим Олександрович

Керівник:

кандидат політичних наук, доцент
б.в.з.

Габро Ірина Володимирівна

Миколаїв – 2019

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Однією з важливих тенденцій сучасного розвитку світу є зростання впливу азіатсько-тихоокеанських держав, оскільки регіон займає важливе місце з погляду світових геополітичних процесів та безпеки загалом. Серед важливих центрів сили виділяють і Японію, увага до якої прикута через декілька причин. По-перше, більшість експертів та науковців сходяться до думки, що нинішнє століття є століттям АТР, а Японія – одним із політичних й економічних лідерів регіону. По-друге, зміни зовнішньополітичного курсу Японії істотно впливатимуть на розстановку сил у регіоні. У зв'язку з указаними обставинами країна приречена бути одним із ключових гравців в АТР. Тому дослідження зовнішньої політики Японії у XXI ст. є надзвичайно актуальним.

Необхідно зазначити, що на початку XXI ст. Японія як ключовий регіональний гравець в області економіки, зацікавлена в стабільності обстановки в АТР. На початку XXI ст. Японія прагне вибудовувати багаторівневу систему в області зовнішньополітичної співпраці. Фундаментальною основою політики Японії, яка гарантує національну безпеку як і раніше залишається японо-американський альянс. Однак за минулі півтора десятиліття участь в багатосторонніх форматах розширила можливості для японської дипломатії відстоювати внутрішньополітичні інтереси.

Участь Японії в багатосторонніх діалогах з питань безпеки співробітництва сприяє досягненню ключових завдань японської зовнішньої політики: забезпечує стійкість економічної взаємодії; покращує імідж Японії як відповідального регіонального партнера; дозволяє розширити можливості для дипломатичного маневру. При цьому без змін рішення традиційних проблем безпеки покладається на ЯАС, а нетрадиційні загрози безпеці, на думку Японії, повинні ліквідуватися за допомогою багатостороннього співробітництва.

Однак у міру втягування в процес регіональної економічної і політичної взаємодії, можливість впливу Японії на ключові процеси знижується через об'єктивні причини: провідну роль у формуванні нової архітектури співпраці і безпеки в АТР грають найбільші гравці – США і Китай. Актуальність дослідження підтверджується і тим фактом, що системне вивчення зовнішньої політики Японії у XXI ст. у вітчизняній історіографії відсутнє.

Об'єктом дослідження є зовнішня політика Японії.

Предметом дослідження є особливості зовнішньополітичного курсу Японії у XXI ст.

Територіальні рамки цього дослідження обмежені територією Японії та країн АТР. У висвітленні деяких аспектів зовнішньої політики Японії автор у своїй роботі згадує території таких держав: США, РФ, КНР, КНДР, РК та провідних європейських країн (ФРН, ФР, Великобританії).

Хронологічні рамки роботи охоплюють період з 2000 по 2019 рр., саме протягом цих років спостерігається надзвичайне економічне піднесення країни. Сучасна Японія входить до клубу країн із найбільш розвинутою економікою і є дійсним членом «Великої сімки».

Мета роботи полягає у дослідженні особливостей зовнішньої політики Японії у XXI ст.

Відповідно до мети поставлені наступні **завдання**:

- висвітлити стан наукової розробки та джерельну базу дослідження;
- охарактеризувати понятійно-категоріальний апарат та методи дослідження зовнішньої політики Японії у XXI ст;
- визначити особливості та перспективи розвитку японсько-американського альянсу;
- проаналізувати російський напрямок у зовнішній політиці Японії на сучасному етапі;
- дослідити особливості політико-економічної взаємодії Японії і провідних європейських країн у XXI ст.;

- розкрити державну стратегію національної безпеки Японії наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. та продемонструвати роль фактору географії у еволюції політики Японії у сфері безпеки у постбіполярний період;
- виявити основні багатосторонні формати співробітництва та безпеки за участю Японії;
- висвітлити розвиток військово-політичних відносин Японії і Австралії після 2007 р. та вплив енергетичної безпеки Японії на сучасному етапі на політику безпеки в АТР.

Наукова новизна визначається актуальністю досліджуваної проблеми і тим, що запропонована тема є недостатньо вивченою у вітчизняній історіографії та полягає у тому, що у рамках проведеного наукового дослідження на рівні магістерської роботи було здійснено:

- отримала подальшої систематизації історіографія проблеми та джерельна база дослідження;
- визначено особливості та перспективи розвитку японсько-американського альянсу;
- проаналізовано російський напрямок у зовнішній політиці Японії та особливості політичної взаємодії Японії і провідних європейських країн у ХХІ ст.;
- прослідковано державну стратегію національної безпеки Японії наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. та продемонстровано роль фактору географії у еволюції політики Японії у сфері безпеки у постбіполярний період;
- здійснено комплексне дослідження стану і розвитку військово-політичних відносин Японії і Австралії після 2007 р. та вплив енергетичної безпеки Японії на сучасному етапі на політику безпеки в АТР.

Практичне значення полягає в тому, що роботу написано в наукових та навчальних цілях. Матеріали магістерської роботи можуть бути використані при написанні освітньо-кваліфікаційних та магістерських робіт,

при написанні навчальних посібників і підручників, а також під час викладання загальних і спеціальних курсів таких як – «Зовнішня політика країн Азії», «Міжнародні відносини та світова політика», «Сучасні тенденції міжнародних відносин».

Апробація результатів дослідження відбулася на 2-х конференціях: XXI Всеукраїнській науково-методичній конференції «Могилянські читання-2018: Досвід та тенденції розвитку суспільства в Україні: глобальний, національний та регіональний аспекти; XII Всеукраїнській науково-практичній конференції студентів і молодих учених. «Південна Україна у міжнародних відносинах: історія та сучасність».

Публікації:

1. Бабін М.О., Габро І.В. Державна стратегія національної безпеки Японії наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. // Політична наука в Україні та зарубіжжі. Міжнародні відносини та світова політика // XXI Всеукраїнська науково-методична конференція «Могилянські читання-2018: Досвід та тенденції розвитку суспільства в Україні: глобальний, національний та регіональний аспекти: тези. Миколаїв: Вид-во ЧНУ імені Петра Могили, 2018. С. 34-36.
2. Бабін М. Енергетична безпека Японії на сучасному етапі та її вплив на політику безпеки в АТР // Матеріали XII Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів і молодих учених. «Південна Україна у міжнародних відносинах: історія та сучасність»: тези. 2019. (у друці).

Структура роботи відбиває поставлені перед дослідженням цілі та завдання. Загальний обсяг її становить 118 сторінок, з них основного тексту – 104 сторінки. Магістерська робота складається зі вступу, 4 розділів, 10 підрозділів, висновків, списку використаних джерел та літератури (129 найменувань українською, російською та англійською мовами).

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДОСЛІДЖЕННЯ

У **вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми, визначено об'єкт, предмет, мету, основні завдання, територіальні та хронологічні межі, методологію та методи дослідження, розкрито наукову новизну, практичне значення дослідження та структуру роботи.

У **першому розділі «Теоретико-методологічні засади дослідження зовнішньої політики Японії у XXI столітті»** подається аналіз стану наукової розробки та джерельної бази, проаналізовано понятійно-категоріальний апарат, принципи, підходи та методи дослідження проблеми. Розділ включає в себе два підрозділи.

У *підрозділі 1.1 «Стан наукової розробки теми та джерельна база, дослідження»* з'ясовано, що використану в магістерській роботі літературу, автор класифікував за територіальним критерієм. Серед українських вчених найбільш жваво обрану проблематику досліджували О. Васильченко, С. Шергін, М. Кулініч, О.Потехін, О.Шевчук, М. Гримська, В. Купрейчук, І. Олянич, Н. Решетова, П. Ігнат'єв, Н. В. Гаврилова. Для написання магістерської роботи використовувалися здебільшого матеріали російських учених. Так, аспекти зовнішньої політики Японії висвітлені в працях В. Буніна, І. А. Істоміна, Є. А. Канаєва, Ю. А. Крячкіної, Л. Васильєва, Д. Стрельцова, О. Добринської, С. Чугрова, П. Шодієва, Є. О. Обічкіної, Н. О. Павлова, Кареніна, Д. Стрельцова, А. Семіна, Н. Старпан, В. Кістанова, В. Терехова. Також, великий інтерес для даного дослідження становлять праці американських і західноєвропейських дослідників: Б. Бузана, Л. Хагстрома, Д. Шамбауга, Дж. Лінда, М. Лохді, М. Гріна, Г. Хука, Г. Розмана, С. А. Сміза. Серед напрацювань японської наукової школи надзвичайно важливу роль для написання магістерської роботи відіграли роботи дослідників Касухіко Того, японського політолога Е. Фунабасі, Й. Сато, Такаші Іногучі, Ютака Кавашіма.

Характеризуючи джерельну базу роботи, слід підкреслити, що вона складається переважно з іншомовних джерел (англійською мовою): офіційні документи глав держав та урядів; промови політичних лідерів; статистична та аналітична інформація; інформаційні повідомлення з американських і російських ЗМІ.

У підрозділі 1.2 *«Понятійно-категоріальний апарат та методологія дослідження зовнішньої політики Японії у XXI столітті»* з'ясовано, що головною категорією дослідження виступає поняття «зовнішня політика». Але так як воно має комплексний характер, розкриття його значення буде здійснюватися шляхом використання методології системного підходу, а також висвітлення таких понять як «держава», «національний інтерес», «японоцентричність», «пан'японізм», «азіяцентризм», «спільний азіяцентризм» та ін.. Методологічним підґрунтям даної роботи стали принципи об'єктивності, історизму, детермінізму, системності, а також термінологічний принцип. під час дослідження обраної теми автором були застосовані методи не лише історичного характеру, а й політичного – інструментарії у сфері міжнародної економіки, країнознавства, теорії міжнародних відносин та інших гуманітарних дисциплін. Для того, щоб дати зважену оцінку подіям і процесам, в основу аналізу було покладено принцип об'єктивності без будь-якої суб'єктивної спрямованості.

У другому розділі **«Основні напрямки зовнішньої політики Японії у XXI столітті»** проаналізовано зовнішньополітичні здобутки Японії у відносинах із США, РФ та провідними європейськими країнами (Францією, Великобританією, Німеччиною).

У підрозділі 2.1 *«Японсько-американський альянс: особливості на перспективі розвитку»* з'ясовано, що японсько-американський оборонний союз переживає період трансформації. Вектор цієї трансформації багато в чому залежить від внутрішньояпонських факторів, які задають напрямки тренда розвитку даного формату оборонного співробітництва. Одним з основних обмежень на шляху перетворення оборонного союзу в повноцінну

систему регіональної безпеки є проблеми реформації японської оборонної політики на шляху країни до «нормальної держави». Саме ступінь успішності проведеної урядом С. Абе оборонної політики буде багато в чому, задавати вектор зростання або занепаду формату альянсу. У випадку подальшої підтримки японським електоратом уряду С. Абе, можна говорити про малий вплив вищезазначених чинників на розвиток оборонного співробітництва. У разі ж настання нового періоду внутрішньополітичної нестабільності в Токіо можна говорити про можливість значного занепаду в форматі оборонного союзу, відкату процесу трансформації союзу до ситуації кризи початку 1990-х рр.

У підрозділі 2.2 «Російський напрямок у зовнішній політиці Японії на сучасному етапі» вказано, що природа російсько-японських відносин завжди мала не стільки економічний, скільки політичний і стратегічний характер. РФ з кожним роком стає все більш важливим стратегічним партнером Японії як в плані утвердження внутрішньополітичних позицій країни, так і в плані військової модернізації і зміцнення міжнародного статусу. Росія також потребує цієї стратегічної співпраці, оскільки для неї це необхідна позиція на міжнародній арені. Важливою сферою російсько-японської взаємодії залишається економічне співробітництво, включаючи більш широку участь російських компаній в реалізації економічних проєктів на території Японії, виробничу кооперацію та інвестиційну взаємодію, спільне підприємництво. Іншими перспективними напрямками російсько-японського співробітництва є галузі електроенергетики, водного господарства, іригації і освоєння земель. Приналежність Курильських островів залишається все ще проблемним питанням у російсько-японських відносинах.

У підрозділі 2.3 «Особливості політико-економічної взаємодії Японії і провідних європейських країн у XXI столітті» визначено, що політична співпраця Японії з ФР, Великобританією та ФРН проявляється в позиціях країн з ключових аспектів світової політики і взаємної підтримки на міжнародній арені. Для виведення відносин Японії з вище зазначеними

країнами на новий рівень, необхідно зміцнювати співпрацю з таких напрямків, як науково-технічне, створення спільних підприємств і дослідних інститутів, реалізація інноваційних проектів в сфері освіти і академічних обмінів, допомога розвитку третіх країн, а також проведення заходів, спрямованих на підвищення результативності співпраці під час проведення миротворчих операцій. Тим не менш, враховуючи динаміку розвитку японсько-британських відносин, є всі підстави очікувати більш активного співробітництва між Великобританією і Японією в області міжнародної політики. Будучи однією із найвпливовіших країн-членів ЄС, Німеччина повинна координувати свою політику на Далекому Сході з цим єдиним наднаціональним утворенням таким чином, щоб вона не суперечила загальноєвропейській лінії і при цьому відповідала безпосередньо її інтересам. Для цього у 2000 р. вона уклала з Японією договір «Німеччина і Японія в XXI ст. Сім стовпів співробітництва», в якому детально викладені всі напрямки співпраці між країнами. Німеччина проклала дорогу до співробітництва з Японією всьому ЄС.

У третьому розділі «Японська безпекова політика в АТР наприкінці XX – на початку XXI століття» ціннісна дипломатія розглядається як інструмент для підвищення зовнішньополітичної ролі Японії в АТР, формування навколо японських кордонів стабільного міжнародного середовища.

У підрозділі 3.1 «Державна стратегія національної безпеки Японії наприкінці XX – на початку XXI століття» визначено, що огляд концепцій національної безпеки Японії дозволяє зробити також низку висновків щодо перспектив їхнього формування в XXI столітті. У цілому, альтернативи концепції національної безпеки Японії будуть утворюватися в двох головних аспектах: збереження опори на союз зі США; проведення однобічної, самостійної політики глобального рівня, або орієнтація на взаємодію з головними центрами економічної могутності, або проведення переважно регіональної політики.

У підрозділі 3.2 «Роль фактору географії у еволюції політики Японії у сфері безпеки у постбіполярний період» зазначено, що фактор географії у поясненні еволюції зовнішньої політики Японії працює лише у комплексному поєднанні із іншими чинниками – такими як загальний (економічний та військовий) потенціал країни, який визначається успішністю процесів модернізації. Тим самим не можна нехтувати чинником географії у поясненні зовнішньої політики будь-якої країни, як показує приклад еволюції політики Японії у сфері безпеки і оборони. Не в останню чергу це явище спричинене принципово іншою географією потенційних загроз для офіційного Токіо сьогодні, ніж це було в період Холодної війни.

У четвертому розділі «Японія в проектах регіональних систем безпеки в АТР та Східній Азії у XXI столітті» було проаналізовано

У підрозділі 4.1 «Основні багатосторонні формати співробітництва та безпеки за участю Японії» виявлено, що Східноазійські саміти – найбільш представницький майданчик для обговорення проблем безпеки та співробітництва в регіоні за участю ключових гравців – США, Китаю, Японії, Росії. Однак зазначений діалоговий формат не виконує функції дієвого механізму щодо запобігання регіональних конфліктів і вирішення існуючих суперечок. Збільшення ваги нового формату буде залежати від здатності найбільших регіональних гравців наповнити зустрічі конкретним змістом і приступити до обговорення найбільш істотних проблем політичного розвитку і безпеки.

У підрозділі 4.2 «Розвиток військово-політичних відносин Японії і Австралії після 2007 р.» автором зазначено, 13 квітня 2007 р., у ході чотириденного візиту прем'єр-міністра Австралії Джона Говарда до Японії, відбулося підписання спільної декларації про співробітництво в галузі безпеки, спрямованої на зміцнення військових зв'язків між двома країнами. Спільна декларація вперше офіційно оголошує про існування всебічного співробітництва в галузі безпеки між Японією і Австралією. Але і без цього, двосторонні відносини між країнами вже включали співпрацю між

розвідувальними установами та обмін інформацією, взаємодію в галузі охорони морських кордонів, регулярний обмін фахівців і проведення спільних навчань, заходів з протидії тероризму, а також участь в керованих США військових операціях. Офіційне визнання цих сфер співробітництва, які на ділі вже давно і успішно здійснювалися, може вказувати на готовність Японії і Австралії перейти на новий, більш високий рівень військової взаємодії в майбутньому.

У підрозділі 4.3 «Енергетична безпека Японії на сучасному етапі та її вплив на політику безпеки в АТР» автор зазначає, що у 2010 р. Японія оголосила про свою нову політику в галузі оборони. Можна сказати, що зміна керівних принципів є сигналом історичної переорієнтації японської армії. Японія готова перейти до більш жорсткої позиції військових та озброєння своєї армії новою сучасною зброєю. Що передбачає розширення співпраці в галузі оборони з країнами-союзниками і розгортання підрозділів швидкого реагування. Токіо розглядав можливість таких радикальних зрушень протягом останнього часу, але напруженість у відносинах з Китаєм і Північною Кореєю пришвидшили прийняття остаточного рішення. І як наголошують японські експерти, це стало реакцією на зростаючу військову потугу КНР, тому будівництво більшої кількості підводних човнів та інших мобільних сил здатне захистити південні острови Японії.

У **висновках** узагальнено головні результати поведеного дослідження:

1. Аналіз стану наукової розробки та джерельної бази дослідження продемонстрував, що питання зовнішньополітичного курсу Японії у ХХІ ст. активно вивчається як вітчизняними, так і закордонними фахівцями, результати досліджень яких можна знайти в їх працях. За допомогою джерельної бази, яка представлена офіційними документами та науковими статтями, можна краще зрозуміти, проаналізувати та зробити самостійні висновки, базуючись на різних матеріалах при проведенні цієї дослідницької роботи. Напрацювання української, російської, японської, західноєвропейської та американської шкіл підтверджують той факт, що

японські успіхи на регіональному рівні будуть вагомим випробуванням на шляху до глобального управління безпекою світового співтовариства.

2. Дослідивши поняття «зовнішня політика» автор дійшов висновку, що сучасна теорія міжнародних відносин схиляється до тези про складність вичерпного визначення змісту категорії «зовнішня політика». У той же час загально визнаним є те, що вона має комплексний характер, а її завданнями виступають: просування національних інтересів; встановлення й підтримання впливу на інших міжнародних акторів; здобуття вищого місця в ієрархії учасників міжнародних відносин.

Дослідницька робота виконана на основі цивілізаційного, системного, структурно-функціонального, компаративного, інституційного підходів. Методологічним підґрунтям даної роботи стали принципи об'єктивності, історизму, детермінізму, системності, а також термінологічний принцип. Дослідження проведене із використанням загальнотеоретичних і спеціальних методів.

3. Агресивна політика КНР і існуюча загроза північнокорейської ядерної програми зумовлюють необхідність подальшої співпраці зі Сполученими Штатами по лінії оборонного союзу. Зростання напруженості, яке спостерігається останнім часом в АТР, лише зміцнює необхідність оборонного союзу для Токіо. З точки зору США, АТР є одним з ключових регіонів для зовнішньої політики США. Просування американських інтересів вимагає тривалої військової присутності в регіоні. В контексті триваючого протистояння з КНР для США життєво необхідно підтримувати і розвивати формати регіональної безпеки. Одним з найважливіших серед мережі оборонних союзів США в регіоні є ЯАС. Завдяки розвиненій американській військовій інфраструктурі і своїм географічним положенням, Японія – є наріжним камем американської оборонної політики в регіоні. І його подальше зміцнення є адекватною відповіддю на загрози і виклики в АТР.

4. Зв'язки з Японією мають для Російської Федерації особливе значення, оскільки за своїм форматом вони виділяються із загальної системи

міжнародних відносин РФ з державами АТР. Їх особливістю є те, що, незважаючи на постійне перебування Японії в групі основних торговельно-економічних партнерів Росії, міждержавні відносини територіальної проблеми, що залишається неврегульованою після закінчення Другої світової війни зберігають складний характер. Прагнення до збереження відносин пов'язано не тільки з наміром С. Абе домогтися вирішення територіального питання і укладення мирного договору, але і з посиленням позиції Японії в Східній Азії. Росія, в свою чергу, зацікавлена в поліпшенні відносин з Японією, в тому числі і для того, щоб вирватися з мережі санкцій, введених проти неї США і країнами Заходу в зв'язку з українською кризою.

5. Досить активною є співпраця Японії і ФР, Великобританії та ФРН в рамках міжнародних (ООН, МВФ) та регіональних організацій (G8, ШОС). Японія, ФРН та ФР виступають за збереження принципів міжнародного права і статусу ООН, координують голосування в ООН щодо основних світових проблем, виступають з єдиних позицій на переговорах по Ірану, корейської проблеми і багатьох інших проблемних питань світової політики. Головна складова японо-європейських відносин – економічне і торговельно-співробітництво, яке, незважаючи на швидкий розвиток, важко назвати безхмарним. Стрімке зростання торговельно-економічних зв'язків ФР і Японії пояснюється глобалізацією. Для поглиблення співпраці з ФРН, ФР та Великобританією Японія готова сконцентрувати свої сили на таких напрямках, як нові енергоносії, матеріали та технології, енергозбереження та захист навколишнього середовища, а також виробництво на новому рівні, спільно просуваючи при цьому екологічно чистий, низьковуглецевий і поступальний розвиток.

6. Японія перебуває між США, які володіють достатніми ресурсами для того, щоб диктувати їй свою волю; Росією, яка виступає основним об'єктом боротьби східноазіатських держав за роль партнера в постачанні енергоресурсів; активно зростаючим Китаєм, що претендує зайняти місце Японії в ролі регіонального лідера; Південною Кореєю, яка також переживає

економічний підйом, маючи при цьому територіальні претензії до останньої, і де-факто – ядерними державами КНДР й Індією.

7. На регіональному рівні Японія бере активну участь у діяльності різних структур АТР, водночас не вважає багатосторонній діалог ефективним для усунення джерел небезпеки. Так, в економіці регіону вона шукає взаємовигідних умов для співпраці. Важливі кроки в цьому напрямі здійснюються в уже існуючих регіональних інтеграційних структурах – «АСЕАН+3» (КНР – Японія – Республіка Корея), а також у таких перспективних діалогах, як саміт Східноазіатського співтовариства. Країна приділяє велике значення відносинам із основними гравцями АТР – США, РФ та КНР. Наразі в країні розробляється «концепція двох трикутників», один із яких включав би Японію, США і КНР, а інший – Японію, США та РФ, що пояснюється прагненням останньої вийти за вузькі рамки відносин із США й дістати через співробітництво з КНР та Росією надійну підтримку в регіоні.

8. Між Японією й Австралією в ході тривалих переговорів підписано у 2007 р. спільну декларацію про співробітництво у сфері безпеки, спрямованої на зміцнення військових зв'язків між країнами. Важливо, що договір підписано без залучення США, проте це не означає перегляд відносин щодо головного союзника в регіоні в системі безпеки в цьому регіоні, а вказує на деяку трансформацію. Наразі Японію розглядають як одного з важливих гравців у Регіональному форумі АСЕАН із питань безпеки. Передусім у зміцненні військової сили Японії зацікавлені США як надійний партнер у протистоянні силам можливої коаліції Росія-Китай. Так, своїми останніми кроками Японія чітко продемонструвала проамериканську позицію у веденні своєї зовнішньої політики. Поряд з цим, більшість японських експертів як і раніше впевнені, що стратегічний союз із США та американським військовим представництвом в Азії має важливе значення для нинішнього та майбутнього стану регіону і будь-які майбутні рамки безпеки повинні враховувати цей фактор.

АНОТАЦІЯ

Бабін М. О. Зовнішня політика Японії у XXI столітті. – На правах рукопису.

Дипломна робота на здобуття освітнього ступеню «магістр». – Чорноморський національний університет імені Петра Могили. Миколаїв, 2019.

Японія відіграє особливу роль у безпеці регіону, оскільки залишається єдиною країною з усебічно розвинутою промисловою економікою в Північно-Східній Азії та найближчими роками вона буде найбільш важливим економічним і політичним гравцем не тільки в регіоні, а й на глобальному рівні.

Головним зовнішньополітичним завданням Японії залишається підтримка взаємозв'язків із регіональними державами, пошук компромісу між традиційними відносинами із США, підтримка стабільних добросусідських відносин із Росією, Китаєм та провідними європейськими країнами. Країна виступає прибічником ідеї чотирьох полюсів в АТР (РФ, США, КНР і Японія).

Ключові слова: зовнішня політика, Японія, країни АТР, США, РФ, Франція, Німеччина, Великобританія.

SUMMARY

Babin M. O. Japan's foreign policy in XXI century. – Manuscript.

Graduate work for obtaining an educational degree «master». Petro Mohyla Black Sea National University. – Mykolaiv, 2019.

Japan plays a special role in the regional security, as it remains the only country with a fully developed industrial economy in Northeast Asia and in the coming years it will be the most important economic and political player, not only in the region, but also at the global level. Although some Japanese experts emphasize that Japan is de facto a country of “medium power”, its ambitions as a regional leader are quite obvious.

In the course of the study, the author concludes that Japan's main foreign policy task is to support relations with regional states, search for a compromise between traditional relations with the United States, and support stable good-neighborly relations with Russia, China and other centers of power in the region. Japan is a supporter of the idea of the four poles in the APR (Russia, USA, China and Japan). Russia, in its turn, is interested in improving relations with Japan, including in order to break away from the network of sanctions imposed on it by the United States and Western countries in connection with the Ukrainian crisis.

Political and economic relations of Japan with the leading European countries, namely France, Germany, Great Britain, are quite fruitful. To deepen cooperation with leading European countries, Japan is ready to concentrate its forces on such areas as new energy sources, materials and technologies, energy saving and environmental protection.

Key words: foreign policy, Japan, APR countries, USA, RF, France, Germany, Great Britain.